

I. M. M. br 225

JÓZEF BRANDT

60761

M.N

8388

JÓZEF BRANDT

urodzony d. 11 lutego 1841 r. w Szczepieszynie, ziemi Lubelskiej

zmarł dnia 12 czerwca 1915 r. w Radomiu.

Z generacji artystów od Matejki i Grottgera młodszych, Brandt jest bezsprzecznie najzdolniejszym i najzasłużeńszym malarzem szczerze i rdzennie polskim, reprezentującym malarstwo rodzajowe, historyczne i wojskowe, owiane gorącym duchem narodowym.

Od lat najmłodszych zdradzał Brandt szczególne umiłowanie malarstwa i niepospolite zdolności, odziedziczone po matce. To też, gdy po ukończeniu w Warszawie Instytutu Szlacheckiego w r. 1859 wstąpił do Szkoły Dróg i Mostów w Paryżu, przetrwał w niej tylko rok jeden i poznawszy się z bawiącym tam Juljuszem Kossakiem, pod jego kierunkiem rozpoczął studia malarskie. Słynny naówczas w Paryżu Cognet był też mistrzem Brandta. Po trzech latach jednak pośpiesza Brandt do Monachjum do najznakomitszego w owym czasie batalisty, Franciszka Adama, którego silny wpływ zdecydował o całokształcie twórczości naszego wielkiego artysty. Otworzywszy własną pracownię w stolicy bawarskiej w r. 1866, rozpoczął cykl świetnych obrazów rodzajowo-wojskowych, tworzonych z niezrównanym zapałem i wyborną znajomością swej sztuki. A już w r. 1864, jako 23-letni młodzieniec, zwrócił Brandt na siebie uwagę w kraju znakomitym swym obrazem „Pochód Lisowczyków“, pełnym ruchu, życia, awanturycznej szlacheckiej poezji i siły w oddaniu polskiego żołdaka najemnego XVII wieku i jego konia! Obraz ten w reprodukcji wydało w r. 1864 Towarzystwo Przyjaciół Sztuk Pięknych w Krakowie (jako premium dla swych członków).

25.6 —

Przez szereg lat tworzy Brandt swe znakomite dzieła, tchnące siłą charakterystyki i narodowym nastrojem, a głównym tematem obrazów jego są niemal nieustannie ci sami żołnierze stepowi, hussarze, kozacy, czerkiesi na podolsko-ukraińskim tle! Z obrazów historycznych nieporównane są m. in. utwory „Wyjazd Sobieskiego z Willanowa“ — w zbiorach Warsz. Tow. Zach. Sztuk Pięknych — „Czarniecki pod Kołdyngą“ o takim poetycznym nastroju śnieżnego krajobrazu północnego, a takiej zarazem prostej i głębokiej intuicji dziejowej w oddaniu ludzi, koni, strojów i uzbrojenia, że nikt

w malarstwie polskiem tego rodzaju nie przewyższył Brandt w mistrzostwie od tworzenia pięknej tej sceny rycerskiej bez cienia historycznego szablonu, a pełnej niewymownej poezji, prawdy i siły. W obrazie „Odsiecz Wiednia“, malowanym w r. 1873, słabszym od poprzednich, dał Brandt niepospolity wyraz bitwy prawdziwej: ruch, zamęt, mieszanina koni, ludzi, zawojów, skrzydeł hussarskich, a wszystko pędzi, leci, obala się, tratuje, słowem natarcie, w którym wojsko spada szybko i jedną masą, jak lawina z góry!

Kompozycje rodzajowo-wojskowe to cykl scen pięknych i poetycznych, a zawsze szczerych i niezmiernie prostych. „Kozak i dziewczyna przy studni“ to prawdziwie rycerska i poetyczna, a przecież bardzo prosta codzienna idylla z ukraińskich stepów! Zreprodukowane w niniejszym albumie: „Wyjazd z Willanowa“, „Wyścigi“, „Potyczka“, „Jarmark Koński“, „Sokolnik“, „Obrona Zaścianka“, „Jarmark Staropolski“, „Jarmark w Bałcie“, „Tartak“, „Przed Karczmą“, „Na Stanowisku“, „W Służbie Bożej“, „Na Stanowisku II“, „Kozacy na Wywczasach“, „Przed Polowaniem“, „Szalas Cygański“, „Wyjazd na Polowanie“, „Przypadany“, „Fantazja“ i „Na Posterunku III“ to wszystko są obrazy-arcydzieła, któremi Brandt zdobywał znaczenie w świecie artystycznym Europy! W r. 1869 otrzymuje on złoty medal pierwszej klasy na wystawie w Monachjum, w r. 1873 — order Franciszka Józefa za „Odsiecz Wiednia“, w r. 1878 mianowany zostaje członkiem honorowym Akademii Sztuk Pięknych w Berlinie, oraz w Monachjum, zaś w roku 1898 otrzymuje bawarski order Maksymiljana.

Większość arcydzieł Brandta zakupiono do muzeów zagranicznych, do pałaców monarchów, galerii angielskich i amerykańskich, podczas gdy do kraju przybyła stosunkowo ilość niewielka. „Zawieja Śnieżna“ i „Napad“—dwa arcydzieła—znajdują się w słynnej na świat cały „Nowej Pinakotece“ w Monachjum, zaś „Wieś Podolska“ i „Walka Tatarów“ — w Galerji Narodowej w Berlinie, „Pochód z Łupami“ — w Galerji Drezdeńskiej, „Czarnecki pod Kołdyngą“ — w zbiorach Akademii Wiedeńskiej, inne w Hamburgu, Tryeście, Królewcu i t. d., a tylko „Chodkiewicz pod Chocimem“ i „Wyjazd z Willanowa“ w zbiorach Warsz. Tow. Zachęty Sztuk Pięknych, „Modlitwa“ — w galerji Miejskiej we Lwowie, „Spotkanie“ — w Muzeum Narodowym w Krakowie, wielki obraz „Hetman Rewera Potocki“ — w galerji hr. Józefa Potockiego i kilka obrazów w Wielkopolskim Muzeum w Poznaniu.

Niewielu artystów stworzyło tyle dzieł monumentalnych, co Brandt, którego twórczość czyni wrażenie ogromu! Niewielu też może poszczycić się tak niespożytą wytrwałością w pracy do późnego wieku (żył lat 74) takim darem kompozycyjnym, techniką świetną i różnorodną, a nadewszystko doskonałym rysunkiem postaci ludzkich i koni w ruchu, i kolorytem o przebogatej skali barw. Pejzaż Brandta to wspaniałe płaszczyzny, rzucane z pewnością nieustraszonego mistrza, a nadzwyczajnie skomplikowane postawy, gwałtowne skręty i zdumiewające swoją szybkością ruchy świadczą o subtelnej analizie i jego niezwykłej pamięci rzeczy!

WYIAZD Z WILLANOWA. COURSE EN TRAÎNEAUX AU TEMPS DU ROI SOBIESKI. - SLEIGH-RIED IN THE TIMES OF KING SOBIESKI.

WYŚCIGI.- CONCOURS HIPPIQUE.- HORSE RACE.

POTYCZKA.-UN COMBAT.-A COMBAT.

JARMARK KOŃSKI.-A LA FOIRE.-HORSE-FAIR.

SOKOLNIK.-FAUCONNIER.-THE FALCONER.

OBRONA ZAŚCIANKA.- DÉFENSE.- DEFENCE.

JAROSŁAW. - UNE FOIRE. - A FAIR.

JARMARK W BAŁCIE.- FOIRE À BALTA.- FAIR AT BALTO.

TARTAK: SCIERIE - SAMWILL.

PRZED KARCZMĄ.-DEVANT LA TAVERNE.-BEFORE THE TAVERN.

Josef Brandt
2 Warsaw

NA STANOWISKU.-A L' AFFÛT.-ON THE LOOKOUT.

W SŁUŻBIE BOŻEJ-AU SERVICE DU CLERGÉ-IN CLERGY'S SERVICE

NA STANOWISKU.-PÂTURAGE.-PASTURE GRAND.

KOZACY NA WYWCZASACH.-COSAQUES AU REPOS.-REPOSING COSSACKS.

PRZED POLOWANIEM.- SORTIE POUR LA CHASSE.- DEPARTURE FOR THE CHASE.

SZAŁAS CYGAŃSKI.-CABANE DE BOHÉMIENS.-GIPSY CAMP.

WYJAZD NA POLOWANIE.-AVANT LA CHASSE.-BEFORE CHASE.

Chas
Boulton & Co
London

PRZYŁAPANY-ATRAPÉ-CATCHED.

Jack Donahoe
1892

FANTAZUA-UNE FANTASIE-A FANCY.

NA POSTERUNKU.- AUX AVANT-POSTES.- ON OUTPOST.

Imm. 225

